

Анотація на вибірккову навчальну дисципліну «Психологія кризового реагування»

Рівень вищої освіти – *другий (магістерський) рівень вищої освіти*

Галузь знань *05 Соціальні та поведінкові науки*

Спеціальність *053 Психологія*

Освітньо-професійна програма *Психологія*

Кількість кредитів: 4

Рік підготовки: 1, семестр: 1

Компонент освітньої програми: вибіркковий

Мова викладання: українська

Викладач: Синишина Вікторія Михайлівна, доцент, кандидат психологічних наук;
e-mail: viktoriya.sinishina@uzhnu.edu.ua

Опис дисципліни

1. Актуальність курсу. Навчальний курс «Психологія кризового реагування» спрямований на отримання поглиблених знань з кризової психології; формування умінь і навичок визначення кризових станів і психологічної корекції цих станів; узагальнення уявлень про стратегії психологічної допомоги в кризі і травмі, що є необхідним для подальшої успішної самостійної професійної діяльності здобувачів.

Розвиток особистості складається із періодів як психологічного благополуччя, так і періодів утруднень у вирішенні складних життєвих ситуацій, відтак гострих психологічних переживань. В одних випадках вирішення проблем носить конструктивний характер, сприяє формуванню зрілої особистості, в інших приводить до психічних деформацій, що супроводжується виникненням негативних психічних станів, соціальної дезадаптації. В сучасному українському суспільстві має місце збільшення кількості осіб, які втратили роботу, змінили місце мешкання (біженці з тимчасово окупованих територій), пережили Чорнобильську катастрофу, приймали участь в військових діях, мають термінальні стани та небезпечні захворювання, працюють в екстремальних ситуаціях. Тому вивчення проблеми кризових станів та реагування на кризу набуває все більшої актуальності, оскільки сприяє формуванню вміння діагностувати й направляти кризові стани в позитивне русло.

Переживання особистістю складних життєвих ситуацій можуть стати як перепонами, так і ресурсами для виходу з кризи. Допомогти відшукати внутрішні ресурси для подолання різноманітних криз (нормативних, ненормативних, термінальних тощо) можливо завдяки ефективній психологічній допомозі.

У зв'язку з цим формування готовності до роботи з особами, які переживають кризу, реагують на неї виникненням психологічних утруднень та деструкцій, а наслідки для їх психіки потребують залучення спеціалістів, є важливою складовою фахової підготовки психолога.

2. Метою вивчення навчальної дисципліни «Психологія кризового реагування» є формування у студентів знань щодо переживання кризових і травматичних подій в межах різноманітних теоретичних положень; теоретична і практична підготовка психологів щодо визначення кризових станів і психологічної

корекції цих станів, стратегій психологічної допомоги в кризі і травмі в індивідуальній і груповій роботі.

Завданнями вивчення дисципліни «Психологія кризового реагування»:

- ознайомлення з досягненнями сучасної психологічної науки та історією наукових підходів до проблеми кризи та проблеми реагування на кризу;
- засвоєння основних механізмів становлення та розвитку психіки людини в умовах кризи;
- визначення психоемоційних станів особистості з метою психологічної допомоги у складних життєвих ситуаціях;
- підвищення рівня професійних знань і вмінь щодо майбутньої професійної діяльності;
- формування вміння застосовувати психологічні знання на практиці в сфері надання психологічної допомоги особам, що переживають кризу.

3. Проблематика (зміст дисципліни), яка буде розглянута у процесі вивчення навчальної дисципліни. У процесі вивчення навчальної дисципліни «Психологія кризового реагування» студенти ознайомляться із засадами психології криз; типами реагування на кризи; термінальними кризами, хворобою як кризою; нормативними кризами; втратою як причиною життєвої кризи; синдромом гострого горя, горем як реакцією постраждалого на втрату; психологічною травмою як причиною життєвої кризи; посттравматичним стресовим розладом як відстроченою реакцією на кризові та травмуючі події; деструктивними шляхами виходу з кризи, самогубством як дезадаптивною реакцією на життєву кризу; конструктивними шляхами виходу із кризи, копінг-стратегіями в опануванні криз (ресурс, активований лихом); психокорекційними, психотерапевтичними методами та психореабілітаційними заходами в процесі надання психологічної допомоги особистості, яка переживає кризу; груповими та індивідуальними формами роботи з людьми у важких життєвих ситуаціях.

4. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- предмет, завдання, методологічні засади психології кризового реагування;
- теоретичні та практичні аспекти сучасної психології у підходах до розуміння кризових станів;
- особливості протікання кризи та її психологічний зміст;
- особливості психологічних станів особистості, що переживає кризу;
- психодіагностичні методики визначення типів реагування на кризи;
- алгоритми дій психолога у різних випадках, які пов'язані з кризами;
- межі професійних можливостей під час виконання завдань психологічної допомоги особистості, яка переживає кризу.

Вміти:

- здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань з психології кризового реагування із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій;
- аналізувати відповідну до сформульованої проблеми психології криз наукову інформацію та оцінювати її за критеріями адекватності;
- систематизувати теоретичні та практичні аспекти сучасної психології криз у підходах до проблеми реагування на кризу;
- оцінювати особливості протікання реакцій на кризу та їх психологічний зміст;

- визначати особливості психологічних станів особистості, що переживає кризу;
- реалізовувати програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість;
- реалізовувати набуті знання, методи кризової психології у практичній діяльності;
- застосовувати психологічні та психотерапевтичні методи щодо профілактики деструктивних станів, які детермінуються кризою;
- володіти інструментарієм діагностики кризових станів;
- володіти прийомами психологічної допомоги, яка спрямована на поліпшення психічного стану, підвищення потенціалу внутрішньої активності особистості, формуванням конструктивних форм реагування на кризу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Актуальні дослідження в сучасній вітчизняній екстремальній та кризовій психології : монографія / [Максименко С.Д., Садковий В.П., Миронець С.М. та ін. за заг. ред. В.П. Садкового, О.В. Тімченка: НУЦЗУ. – Х. : ФОП Мезіна В.В., 2017. – С. 512 с.
2. Булах І.С. Психологія життєвих криз особистості : навчальний посібник / І.С. Булах. – Вінниця, ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. – 110 с.
3. Гаврілець І.Г. Психофізіологія людини в екстремальних ситуаціях : навч. посіб. / І.Г. Гаврілець. – К. : ЗАТ «Віпол», 2006. – 188 с.
4. Зливков В.Л., Лукомська С.О., Федан О.В. Психодіагностика особистості у кризових життєвих ситуаціях / В.Л.Зливков, С.О. Лукомська, О.В. Федан. – К.: Педагогічна думка, 2016. – 219 с.
5. Кризова психологія: Навчальний посібник /За заг. ред. проф. О.В. Тімченка. – Х.: НУЦЗУ, 2010. - 401 с.
6. Психологія життєвих криз особистості : навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів] / І.О. Черезова. – Бердянськ, БДПУ, 2016. – 193 с.
7. Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій: методичний посібник / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос, Л. І. Литвиненко та інші; за ред. З. Г. Кісарчук. – К. : ТОВ “Видавництво “Логос”, 2014. – 207 с.
8. Реагування на виникнення надзвичайних ситуацій: Монографія. / [Гур’єв С.О., Терент’єва А.В., Миронець С.М. та ін., під заг. ред. Гур’єва С.О.] – К.: ІДУЦЗ УЦЗУ, УНПЦ ЕМД та МК МОЗ України, 2010. – 412 с
9. Титаренко Т. Життєві кризи : технологія консультування / Тетяна Титаренко. – К. : Главник, 2007. – 144 с.